

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja

asiakslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Vaatus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

On varmistettava myös työvoiman liikkuvuus eri työvoima-alueiden kesken. Kaiken kokoisille yrityksille on taattava, että ne saavat tarvittavat palvelut joustavasti ja tehokkaasti, sekä tasalaatuisesti koko maakunnassa. Yrityksen kotipaikkakunta ei saa olla esteenä palvelun saatavuudelle, ja monipaikkaiset yritykset on huomioitava myös työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden kannalta.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet?

Palvelukokonaisuus tulee selvittää tarkemmin. Lakiesityksestä ei Kuntaliiton mukaan käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät kunnille ja mikä on kyseistä tehtävää hoitavan henkilöstön määrä? Mitkä tehtävät lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä? Tämän selkeyttäminen on kuntien palvelutarjonnan suunnittelun kannalta tehtävä siten, että kunnat pystyvät vastaamaan aikataulussa palveluiden tuottamiseen ja selvittämään myös yksityisten tarjoajien mahdollisuudet.

Huomiota on myös kiinnitettävä koko palvelukokonaisuuden selkeyteen, puhelinpalveluista lähtien. Jos puhelinpalvelut ovat valtion hoidossa, niin toimiiko kunta – valtio yhteistyö saumattomasti, kuinka varmistetaan, että palvelut ovat asiakkaille selkeät?

Ensisijaisesti järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla. Työmarkkina- ja sanktiovelvoitteen kautta kunnalla on myös taloudellinen vastuu. Samanaikaisesti suunnitelmallista yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Yrityksien mahdollisuudet palveluntuottajina on otettava huomioon. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa, yhdessä yrittäjien kanssa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-
Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-
Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-
Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-
Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-
Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-
Muut huomioon esityksestä

Kommentoitavaa:

Etelä-Savon Yrittäjien lausunto Te-palvelut 2024 lakiesitykseen.

Työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntiin on uudistus, joka tulee toteuttaa palveluiden vaikuttavuuden parantamiseksi. Lain tulisi mahdollistaa elinkeinoelämälle joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut. Erityisesti yritysten lähipalvelut on turvattava kaikissa niiden elinkaaren vaiheissa.

Kokonaisuus vaatii kuitenkin tarkennuksia, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan ja varmistetaan laadukkaat sekä ajantasaiset palvelut yrityksille.

Merkittävin heikkous esityksessä on vallan, vastuun ja rahoituksen eriyttäminen. On varmistettava, että kuntien ja valtion välillä vastuunajako on selkeä ja, että valtion taholta tuleva byrokratia ei jarruta kuntien, eli asiakkaita lähellä olevien viranomaisten asiakaspalvelua.

Vaatimus yhtenäisestä työssäkäyntialueesta tekee esitetystä 20 000 henkilön työvoimakriteeristä käytännössä merkityksettömän ja luonnollisia työssäkäyntialueita rikkovan.

On varmistettava myös työvoiman liikkuvuus eri työvoima-alueiden kesken. Kaiken kokoisille yrityksille on taattava, että ne saavat tarvittavat palvelut joustavasti ja tehokkaasti, sekä tasalaatuisesti koko maakunnassa. Yrityksen kotipaikkakunta ei saa olla esteenä palvelun saatavuudelle, ja monipaikkaiset yritykset on huomioitava myös työvoiman saatavuuden ja liikkuvuuden kannalta.

Yksityisten työvoima- ja yrityspalveluiden roolin selvittäminen on tarpeen, kun alueiden palvelustrategiaa selvitetään. Alueilla on tarjolla yritysten tuottamia palveluja. Kuinka saadaan yksityisen sektorin laajempi yhteistyö toimimaan paremmin jatkossa, esimerkiksi omistajanvaihdoshankkeet, hankinnat, alustatalous ja yritysten kansainvälistymishankkeet?

Palvelukokonaisuus tulee selvittää tarkemmin. Lakiesityksestä ei Kuntaliiton mukaan käy ilmi, mitkä tehtävät siirtyvät kunnille ja mikä on kyseistä tehtävää hoitavan henkilöstön määrä? Mitkä tehtävä lakkautuvat ja mitkä korvautuvat uusilla tehtävillä? Tämän selkeyttäminen on kuntien palvelutarjonnan suunnittelun kannalta tehtävä siten, että kunnat pystyvät vastaamaan aikataulussa palveluiden tuottamiseen ja selvittämään myös yksityisten tarjoajien mahdollisuudet.

Huomiota on myös kiinnitettävä koko palvelukokonaisuuden selkeyteen, puhelinpalveluista lähtien. Jos puhelinpalvelut ovat valtion hoidossa, niin toimiiko kunta – valtio yhteistyö saumattomasti, kuinka varmistetaan, että palvelut ovat asiakkaille selkeät?

Ensisijaisesti järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla. Työmarkkina- ja sanktiovelvoitteen kautta kunnalla on myös taloudellinen vastuu. Samanaikaisesti suunnitelmallista yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kesken. Yrityksien mahdollisuudet palveluntuottajina on otettava huomioon. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää työllisyyttä ja elinvoimaa, yhdessä yrittäjien kanssa.

Loukiainen Heidi
Etelä-Savon Yrittäjät